

УДК 327.8 (470+571)

Кривошея І.І., к.і.н., професор,
завідувач кафедри загальної історії
Уманського державного
педагогічного університету імені
Павла Тичини,
Якименко Л.М., к.філол.н.,
співробітник ДІАЗ «Стара Умань»

ПОЛІТИКА ВОЛОДИМИРА ПУТІНА В ОЦІНЦІ ЗБІГНЕВА БЖЕЗИНСЬКОГО

Кривошея І.І., Якименко Л.М. Політика Володимира Путіна в оцінці
Збігнева Бжезинського

У зв'язку з загостренням міжнародної ситуації за участі Росії й безпосередньо подій в Україні особливої актуальності й гостроти набувають політологічні напрацювання й публічні висловлювання Зб. Бжезинського, у котрих він подає оцінку політичної діяльності В. Путіна на посаді президента РФ і його особистості. У статті простежено основні риси «медіаобразу» В. Путіна в інтерв'ю й наукових роботах Зб. Бжезинського, подано обриси політичного портрета президента РФ та перелік його особистісних якостей, виокремлено основні тези прогностичних візій американського політолога стосовно майбутнього самої Росії, що, у свою чергу, окреслює параметри російсько-американських відносин у найближчій і далекоглядній перспективі, у тому числі й в контексті російсько-української кризи.

Ключові слова: Росія, США, ЄС, Зб. Бжезинський, В. Путін, українсько-російські відносини.

Кривошея І.І., Якименко Л.М. Політика Володимира Путіна в оцінці
Зб. Бжезинського.

В связи с обострением международной ситуации при участии России и непосредственно событий в Украине особую актуальность и остроту приобретают политологические наработки и публичные высказывания

Зб. Бжезинского, в которых он подает оценку политической деятельности В. Путина на посту президента РФ и его личности. В статье прослежены основные черты «медиаобраза» В. Путина в интервью и научных работах Зб. Бжезинского, подано очертания политического портрета президента РФ и перечень его личностных качеств, выделены основные положения прогностического виденья американским политологом будущего самой России, что, в свою очередь, определяет параметры российско-американских отношений в ближайшей и дальновидной перспективе, в том числе и в контексте российско-украинского кризиса.

Ключевые слова: Россия, ЕС, США, Зб. Бжезинский, В. Путин, украинско-российские отношения.

Krivosheya I.I., Yakimenko L.N. The policy of Vladimir Putin in the assessment of Zb. Brzezinski.

In light of the Ukrainian events and Russia's role in the complicated international situation, the work of political scientist Zb.Brzezinski are timely, as they represent the assessment of Vladimir Putin's political activities and also his personality. The article investigates the main elements of the «media image» and political portrait of Vladimir Putin, his personal qualities, which the political scientist suggested in the interviews and writings. The article describes Brzezinski's predictive vision of Russia's, which, in turn, determines the nature of Russian-American relations in perspective, also in the context of the Russian-Ukrainian crisis.

Keywords: Russia, EU, USA, Zb. Brzezinski, Vladimir Putin, Ukrainian-Russian relations.

Keywords: Ukraine, Russia, European Union, USA, Sb. Brzezinski, Ukrainian-Russian relations.

Збігнев Бжезинський належить до тієї когорти американського політичного істеблішменту, для котрої могутність його країни – понад усе. І мова йде не тільки про внутрішню стабільність, благополуччя громадян, їхній добробут, про сильні позиції на міжнародній арені, вплив на вирішення

геополітичних і геостратегічних рішень на користь США. Мова йде про глобальне лідерство, про роль Сполучених Штатів як єдиної наддержави, навіть про виконання певної месіанської місії цієї держави стосовно усєї планети. А тому якщо інша країна, організація, конкретна особа стають на перепоні цьому, вони автоматично розглядаються як потенційні вороги, котрих, за умови невдалого чи неефективного застосування інших методів переконання, краще якщо й не знищити, то принаймні ослабити настільки, аби не чинили супротиву Білому дому.

Причина цього, на нашу думку, криється в тому, що Зб. Бжезинський як аналітик, політик і політолог «відбувся» в часи активної фази глобального протистояння періоду «холодної війни». Перемога в ній США та їхніх західних союзників – це й особиста перемога самого Зб. Бжезинського, котрий ніколи й не приховував свого бажання, як і бажання однодумців, розвалити СРСР, що створював військово-політичну конкуренцію світовому пануванню Вашингтона. Він автор глобальної стратегії антикомунізму й теорії технотронної ери як різновиду концепції постіндустріального суспільства, радник із національної безпеки (1977–1981) президента Дж. Картера, член правління Центру стратегічних і міжнародних досліджень Школи поглибленого міжнародного дослідження при університеті Джона Гопкінса, і до сьогодні активно консультує американських політиків щодо різноманітних питань міжнародного життя. Як виявилось, особливо починаючи з 2000 р. – часу приходу до влади в Росії Володимира Путіна – розпад СРСР під тиском внутрішніх і зовнішніх проблем – це було лише півсправи. Російська Федерація як правонаступниця Радянського Союзу ні за яких умов не повинна була укріпитися настільки, щоб загрожувати інтересам США на Євразійському континенті чи деінде.

За президентства спочатку М. Горбачова, потім Б. Єльцина серйозних проблем Кремль для Білого дому не створював, навіть навпаки – семимильними кроками здавав свої позиції по всьому світі й особливо в Європі. Власне цим і можна пояснити покращення відносин між РФ та США

і звичайно що між РФ і європейськими країнами, що в таких питаннях оглядалися й оглядаються на заокеанського партнера. Однак ситуація суттєво змінилася з приходом до влади В. Путіна.

Цей амбітний російський лідер, підтриманий спецслужбами й переважаючою більшістю громадян, що схвалювали його політику, вирішив, як влучно висловився Д. Медведєв, – правда, щодо Росії загалом, але в нашому випадку це речі тотожні, – «показати Заходу зуби». Таким чином, наростання антагонізму між Москвою й Вашингтоном було лише питанням часу. За умов нової «холодної війни» чи її наступного витка такі люди, як Зб. Бжезинський, знову в шерензі, а їхні поради беруться на озброєння при вирішенні глобальних проблем і глобального протистояння.

У великій мірі на сьогодні ми спостерігаємо своєрідну персоніфікацію політичної влади в Росії. За умови демократичного ладу, виборчих органів влади, трьох її віток досить часто, практично завжди, рішення Кремля подаються у вітчизняних і західних ЗМІ не як безособові, а пов'язуються безпосередньо з прізвищем президента. Таке уособлення, на нашу думку, є не випадковим. Це бажання концентрувати увагу реципієнтів на постаті однієї людини, нібито в руках котрої сконцентрована вся повнота влади подібно до монархічної форми правління. Це у свою чергу дозволяє проводити прозору паралель як в історичному контексті між царями/імператорами Росії й В. Путіним, так і між Російською імперією з її загарбницькими планами й сучасною Росією, котрій Зб. Бжезинський теж закидає імперські амбіції.

У зв'язку з цим особливої актуальності й гостроти набувають політологічні напрацювання й публічні висловлювання Зб. Бжезинського, у котрих він подає оцінку політичної діяльності В. Путіна на посаді президента РФ і його особистості, адже вони, по-перше, є своєрідним віддзеркаленням поглядів багатьох провідних політиків США, по-друге, впливають на формування позиції пересічних громадян, і не тільки Сполучених Штатів, по-третє, дозволяють крізь призму оціночних суджень щодо конкретної постаті простежити ставлення й по відношенню до Росії і її місця в архітектурному

ансамблі міжнародної політики сьогодні й на майбутнє; по-четверте, і про це йтиме мова далі, Україні загалом й українсько-російському протистоянню – зокрема належить визначальна роль у працях Зб. Бжезинського, особливо в його інтерв'ю за останній рік, що вкрай важливо для нас, адже аналітик накреслює й озвучує перспективи вирішення затяжного конфлікту з точки зору Білого дому.

Джерельну базу нашого дослідження становлять такі праці архітектора й ідеолога зовнішньополітичного курсу США Зб. Бжезинського, як «Вибір. Світове панування або глобальне лідерство», «Ще один шанс. Три президенти й криза Американської наддержави», «Стратегічне бачення: Америка і криза глобальної влади», а також низка інтерв'ю, у котрих прямо чи опосередковано йдеться про В. Путіна [1 – 9; 11 – 15].

Дослідження наукової спадщини Зб. Бжезинського доволі чисельні [9], однак у жодному з них не опрацьовується окреслена нами тема. Саме тому маємо **на меті** в нашій статті простежити взаємозалежність між «медіаобразом» В. Путіна в інтерв'ю й аналітичних та політологічних роботах Зб. Бжезинського, оцінкою його діяльності на посаді президента РФ та прогностичними візіями американського політолога щодо майбутнього самої Росії або ж такого «майбутнього», котре влаштує Західний світ, що, у свою чергу, окреслює параметри російсько-американських відносин у найближчій і далекоглядній перспективі.

В інтерв'ю провідному німецькому виданню «Spiegel», котре було передруковано численними українськими журналами й газетами, особливо Інтернет-виданнями, Збігнев Бжезинський окреслив загальні риси президента Росії, порівнявши його з Адольфом Гітлером (до речі, потрібно сказати, що прізвище цієї історичної особи на даний час, маємо на увазі насамперед в Україні, зустрічається на диво часто й перетворюється на ім'я називне, політичні опоненти «чіпляють» його де потрібно й де не потрібно). Порівнюючи німецького фюрера й російського президента, американський політолог вказав на спільні риси й на суттєву різницю між ними, звичайно, не

на користь останнього: «Гітлер ніколи не був особливо зацікавлений в тому, щоб особисто мати багато грошей. Путін же має побічний інтерес в тому, щоб збагатитися» [7].

З одного боку, це добре, адже «прагнення до накопичення багатства «стабілізує» і «охолоджує пристрасті» російського президента», а з іншого – для нього не стільки важить кінцевий результат, як сам процес накопичення: «Дійсно небезпечно те, що він (Путін)» – гравець» [7]. І, схоже, гра приносить йому задоволення.

Оцінюючи особу російського президента, Зб. Бжезинський зазначив, що той володіє «інстинктивною хитрістю» та досвідом. Однак здивування пана аналітика викликало те, що В. Путін «майже свідомо налаштував проти себе понад 40 мільйонів людей в країні по сусідству (іде мова про Україну – І.К., Л.Я.), яка до недавнього часу не виказувала ворожості по відношенню до Росії» [7].

Про прихід до влади в Росії В. Путіна Зб. Бжезинський уперше згадує в книзі «Ще один шанс. Три президенти й криза Американської наддержави», пов'язуючи цю подію насамперед із кривавою війною в Чечні (мимовільно напрошується історична паралель про зміну правителів у Московському царстві й Російській імперії шляхом державних переворотів, у період війн і революцій) і, власне, покладаючи на нового президента відповідальність за те, що Росія не пішла шляхом демократичних перетворень і повномасштабних реформ: «Перша війна між Чечнею і Росією вибухнула в 1995 році <...>. Ненадійне припинення вогню порушилося після спроб чеченців стимулювати рух за незалежність інших кавказьких народів. І наприкінці 1999 року Єльцин передав своє президентство – чим далі, тим все менш ефективно, – прем'єр-міністру Володимиру Путіну, котрий відновив війну, яка тривала з ще більшою жорстокістю кілька наступних літ. Вийшло так, що всередині все ще не усталеної російської політичної системи війна в Чечні привела в рух прогресуюче посилення традиційних інструментів влади в Росії – сил безпеки й воячини. Вона створила також суспільну атмосферу,

сприятливу для зміни в зворотному напрямку первинного руху Росії в бік демократії. Перемогу у війні Путін зробив своєю головною метою. Асоціюючи своє президентство з енергійними зусиллями до досягнення перемоги, він був в змозі використати ідею російського націоналізму й зростаючого невдоволення американським глобальним впливом для того, щоб сприяти появі більш авторитарної й націоналістичної російської держави» [3, с. 54 – 55].

Певну провину за це Зб. Бжезинський покладає на «політику невтручання» Б. Клінтона в чеченські справи Москви. Дістається також і його наступнику Дж. Бушу-молодшому: «Протягом декількох наступних років Росія послідовно відходила від хаотичного стрибка в демократію, який вона здійснила на початку 90-х років. Хоча цей політичний регрес і відповідав публічно заявленій Путіним точці зору, що «розпад Радянського Союзу був найбільшою геополітичною катастрофою століття», Буш не змінив своєї оцінки Путіна, незважаючи на відродження авторитарних тенденцій. Приймаючи його в Кемп-Девіді в 2003 році, Буш звеличував російського лідера за його «бачення Росії як країни, що живе у світі в її нових кордонах, з її сусідами й з усім світом, як країни, у якій процвітають демократія, свобода і верховенство закону» [3, с. 76].

Пригадав автор Дж. Бушу-молодшому також приязне ставлення до російського президента й у політичному бестселері «Вибір. Світове панування або глобальне лідерство»: «Кожен американський президент створює свій особистий стиль прийому важливих відвідувачів. Запрошення в гості на ранчо Буша в Кроуфордді, штат Техас, було знаком визнання важливості країни, що представляється гостем, і його особистих відносин із президентом США (крім Блера там бували голова КНР Цзян Цземінь, наслідний принц Саудівської Аравії Абдулла і президент Росії Путін)» [2, с. 196]. І це при тому, що РФ у період президентства В. Путіна, на думку Зб. Бжезинського, майже одразу «відступила від норм відкритого суспільства та справжньої демократії» [2, с. 205]. Свідченням цього, в оцінці на 2012 рік,

є «небажання влади цілком зректися мерзенного радянського минулого, про що свідчать висловлювання Путіна на цю тему та його туга за радянською величчю», а це у свою чергу «заважає поступу Росії до демократії та шкодить взаєминам з найближчими західними сусідами» [8, с. 116].

Уже тоді Зб. Бжезинський попереджав і давав сигнал як американським політикам, так і європейським: «Якщо Росію покинути напризволяще й **силоміць** (виділення наше. – І.К., Л.Я.) не залучати до ширшої програми демократичних перетворень, вона знову стане джерелом напруги й загрожуватиме безпеці своїх сусідів» [8, с. 116]. Доволі цікаве поєднання: «силоміць» і «демократичні перетворення». Воно може свідчити про зростання занепокоєння в США політикою В. Путіна, що ґрунтується «на поєднанні агресивного націоналізму, погано прихованої ворожості до Америки через її перемогу в «холодній війні» та ностальгії за сучасністю і водночас статусом наддержави (бажано коштом Європи)» [8, с. 117].

Таким чином, Зб. Бжезинський підводить своїх читачів до єдиного й логічного висновку: путінська Росія становить загрозу для США і Європи, а тому використання навіть насильницьких методів для повалення режиму В. Путіна цілком доречне в контексті посилення терористичної загрози й неймовірних економічних успіхів Китаю і його зближення з Кремлем.

Ще одним незаперечним, на думку аналітика, доказом на користь своєрідної «політичної неадекватності» російського президента й потреби його зупинити звучить теза про те, що В. Путін, як ніхто з його попередників, «одержимий» бажанням «реставрувати» Російську імперію або Радянський Союз. І в цьому своєму бажанні він може зайти надзвичайно далеко, навіть поставити свій на межу ядерної війни: «Державу, яку він хоче збудувати, напрочуд схожа на експеримент Італії з фашизмом: авторитарна (але не тоталітарна) держава, з симбіозом владної верхівки і ділових олігархів та ідеологією на основі невдало замаскованого і пишномовного шовінізму» [8, с. 117]. Однак щодо реалізації цим «планів» Зб. Бжезинський налаштований досить-таки песимістично й скептично, адже сучасна Росія, за його словами,

«надто слабка, відстала й бідна країна, щоб насильницьким способом відновити колишню імперію» [12].

У зв'язку з подіями в Україні экс-радник американського президента вже був менш оптимістичним. Він констатував, що між США й Росією почався новий виток холодної війни [7]. Він переконаний, що події на Сході нашої держави, як й анексія Криму – це предтеча масштабного російського наступу на всю Європу. За таких умов вона зможе захиститися лише в тому випадку, якщо консолідується й одностайно дасть відсіч гіпотетичній російській агресії або ще краще: збільшить кількість американських воєнних баз на континенті. Складається враження, що Зб. Бжезинський не попереджає, а залякує європейських партнерів новим «російським жандармом» в особі В. Путіна. За його словами, існують ознаки того, що Кремль не збирається зупинитися тільки на війні проти України. Тому, на його переконання, побоювання Литви, Латвії та Естонії щодо можливого російського нападу цілком виправдані. При цьому він додав, що сучасна Росія може повторити сценарій окупації Балтії силами СРСР в 1940-му році.

Далі, на думку Зб. Бжезинського, Росія може піти в наступ проти Польщі. Виступаючи перед сенаторами США, він сказав: «Путін захопить Ригу й Таллінн, а ми будемо «стурбовані», – а далі аргументував своє твердження таким «фактом»: «Під час святкування анексії Криму був великий мітинг у Москві, на якому був присутній президент Володимир Путін. У певний момент з натовпу пролунали крики: «Наступна Фінляндія, а потім Польща!». Я б не робив перебільшених висновків із цього. Але якийсь час обидві країни входили до складу Російської імперії й певним чином закарбувалися у свідомості росіян». Усе це, на переконання аналітика, може свідчити лише про одне: апетити росіян зростають [14]. На думку Зб. Бжезинського, не виключено, що у своїй логіці В. Путін може зайти й до «захисту російськомовних у Нью-Йорку». При цьому жодних конкретних фактів, цифр, карт, звітів він не надає – переліченні твердження винятково

ґрунтуються на напрацьованому за довгі роки авторитетові автора: потрібно вірити на слово. І вірять.

Власне, за таких умов не викликають здивування й результати опитування громадської думки в Сполучених Штатах прихильників Республіканської партії, у яких запитали, хто зі світових лідерів становить найбільшу загрозу для США. На другому місці саме Володимир Путін (25%). [4].

Як наслідок, Зб. Бжезинський назвав обґрунтованим намір США розмістити свою техніку в країнах Балтії. «Не зробити цього – найбільш імовірний спосіб створити безкінечне протистояння й навіть розв'язати війну», – пояснив експерт. За його словами, симетрична відповідь «на односторонні дії іншої армії» не є провокацією. Політолог підкреслив, що активність НАТО є відповіддю на поведінку Москви. Зб. Бжезинський побачив у діях альянсу «виправлення помилок минулих років», привівши в приклад стриманість Європи при вторгненні Гітлера в Судетську область й аншлюс Німеччини з Австрією [7].

Що стосується «українського питання», то американський політолог приділяє йому багато уваги [5 – 6; 9; 11 – 13; 15 – 16] виступає послідовним критиком занадто м'якої позиції США щодо ситуації в Україні [11]. Він закликає керівництво держави забезпечити Київ зброєю для війни проти Росії, при цьому схвалює рішення Барака Обами передати ініціативу канцлеру ФРН Ангелі Меркель на дипломатичному поприщі сприяти вирішенню конфлікту: «Я думаю, що Меркель робить дуже хорошу роботу. У Обами зараз є деякі інші проблеми, наприклад, на Близькому Сході» [7].

Зб. Бжезинський радить Європі й США бути одностайними й посилювати економічний і політичний тиск на Москву шляхом санкцій, що призведе до зубожіння населення й зростання незадоволення путінським режимом у самій країні, а також підтримувати євроінтеграційні устремління України, допомагати їй фінансово й забезпечити зброєю, але не поспішати з її входженням до складу НАТО, аби не дратувати ядерну Росію натівськими

військовими базами на російсько-українському кордоні, допоки вона ще спроможна нанести удар по європейських союзниках Вашингтона. Зб. Бжезинський вважає запропоновану ним стратегія не «капітуляцією» перед Росією чи «ганебним компромісом» зі сторони США, а лише спробою вирішити ситуацію для України з найменшими втратами для всіх зацікавлених сторін. Зб. Бжезинський вважає, що вступ України до ЄС влаштував би і Захід, і Росію, а ось членство України в НАТО потрібно не допустити. Конфлікт в Україні варто вирішити за допомогою угоди, яка захистить Київ, але при цьому щось запропонує Володимирі Путіну.

Політолог також припустив, «що якщо Україна не завалиться», внутрішній тиск у Росії змусить того, хто перебуває при владі, шукати альтернативу: «Сподіваюся, Путін досить розумний, щоб знати, що вивчити альтернативи потрібно заздалегідь, поки не стало надто пізно» [12]. Звучить це досить моторошно, зважаючи на долю С. Мілошевича, С. Хусейна, У. Чавеса М. Каддафі, М. Мурсі, Б. Асада та інших, хто проводив політику, яка не відповідала інтересам США: «Це лише питання часу, коли російська еліта зрозуміє, що жорсткі зусилля Путіна не мають великих шансів на успіх. Рано чи пізно він перестане бути президентом, – підсумовує Бжезинський і «підсолоджує пілюлю», аби власне не ображати національні почуття росіян. – І незабаром Росія зрозуміє, що єдиний розумний шлях – це дійсно сучасна, демократична, можливо, навіть провідна європейська держава» [12].

Таким чином, авторитетний американський політолог Зб. Бжезинський у своїх наукових напрацюваннях та публічних виступах і в інтерв'ю численним європейським й американським виданням (більшість із них передруковані в українських газетах і журналах) неодноразово порушував питання щодо російсько-американських, російсько-українських відносин, а також взаємин РФ і ЄС у рідчисті аналізу агресивної, недалекоглядної, руйнівної й ворожої демократичним традиціям Старого й Нового світу політики російського президента Володимира Путіна. Своєрідним критерієм для оцінки діяльності цього державного діяча є те, наскільки той готовий узгоджувати свою

внутрішню й зовнішню політику з Вашингтоном і не втручатися, а підтримувати реалізацію геополітичних і геостратегічних планів Білого дому по всьому світі. Як наслідок, порівнюючи періоди президентства М. Горбачова, Б. Єльцина й навіть Д. Медведєва з перебуванням при владі В. Путіна стосовно налагодження взаємин зі США, автор зазначає, що відносини між Москвою й Вашингтоном зіпсувалися винятково через дії В. Путіна. Його імперські амбіції, закоханість у славне радянське минуле, прагнення відновити обшири СРСР, претензії Росії на роль наддержави, бажання зруйнувати однополюсний світ, консолідація навколо Москви антиамериканських сил призвели спочатку до охолодження взаємин між РФ і США, а згодом можуть перейти у фазу відкритого воєнного протистояння, особливо за умови, якщо Росія здійснить спробу захопити територію Прибалтики чи Польщі – партнерів США по НАТО (Зб. Бжезинський при цьому порівнює російського президента з А. Гітлером) чи Азербайджану або Грузії – стратегічних партнерів США на Кавказі. А такої можливості Зб. Бжезинський не виключає. Особлива роль ним відводиться «українському питанню»: він стверджує, що Білий дім повинен всіляко, у тому числі й зброєю, допомогти Україні у війні з Росією, але максимум на що може сподіватися Київ – на інтеграцію в Європу, однак не на входження до НАТО, аби не дратувати таким вчинком В. Путіна на агресивні дії проти європейських союзників Вашингтона. На його думку, це задовольнить усі сторони конфлікту. Зб. Бжезинський сподівається на недовготривале перебування російського президента при владі, адже він переконаний, що сам російський народ й опозиція, правда, за активної підтримки США, скинуть його, а суд покарає за анексію Криму й війну на Донбасі.

Список використаних джерел

1. Бжезинский З. Азербайджан и Грузия могут стать следующими жертвами шовинистической политики России / Зб. Бжезинский [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.echo.a>.

2. Бжезинский З. Выбор. Мировое господство или глобальное лидерство / Збигнев Бжезинский / Пер. с англ. – М.: Международ. отношения, 2007. – 288 с.
3. Бжезинский З. Еще один шанс. Три президента и кризис американской сверхдержавы / Збигнев Бжезинский / Пер. с англ. – М.: Международ. отношения, 2007. – 240 с.
4. Бжезинский за компромисс с Россией, но американцы боятся Обамы / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://maxpark.com/community/politic/content/3388457>
5. Бжезинский Збигнев: «США должны защитить Грузию, Украину и Азербайджан» / Збигнев Бжезинский [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.ara.az/news/128003>.
6. Бжезинский: агрессия Путина не закончится на Украине, есть риск для других / Зб. Бжезинский [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2015/03/25/7032244/>.
7. Бжезинский: Путин хуже Гитлера [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://uainfo.org/blognews/1436089729-bzhezinskiy-putin-huzhe-gitlera---spiegel.html>.
8. Бжезинський З. Стратегічне бачення: Америка й криза глобальної влади / Пер. з англ. Ганни Лелів / З. Бжезинський. – Львів : Літопис, 2012. – 168 с.
9. Вызов для всех украинцев – сделать следующее десятилетие успешным, – Бжезинский [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://sensor.net.ua/news/307819/vyzov_dlya_vseh_ukraintsev_sdelat_sleduyushee_desyatiletie_uspeshnym_bjezinskiyi.
10. Ефимов Н.Н. В чём опасность геостратегии Бжезинского для России? / Н.Н. Ефимов // Военная мысль. – № 5. – С. 31 – 38; Евстафьев Д.Г. Збигнев Бжезинский как зеркало американской геополитики / Д.Г. Евстафьев // США: экономика, политика, идеология. – 1994. – № 5. – С. 30 – 41; Кожакин Е.В. Россия в политических исследованиях Збигнева

Бжезинского 1950 – 1960-х гг. / Е.В. Кожакин // История и историография зарубежного мира в лицах. – № 5. – С. 158 – 170; Поликарпов В.С. 3. Бжезинский: Сделать Россию пешкой / Виталий Поликарпов. – М. : Эксмо : Алгоритм, 2011. – 224 с.; Валовой Д.В. От Сталина и Рузвельта до Путина и Буша / Дмитрий Валовой. – М. : ТЕРРА, 2007. – 448 с.; Шаклеина Т.А. Россия и США в новом мировом порядке. Дискуссии в политико-академических сообществах России и США (1991 – 2002) / Татьяна Шаклеина. – М. : Институт США и Канады РАН, 2002. – 445 с.; Шаклеина Т.А. Дискуссии в США по внешней политике / Т.А. Шаклеина // США – Канада: экономика – политика – культура. – 1999. – № 12.; Панарин И. Первая мировая информационная война. Развал СССР / Игорь Панарин. – СПб. : Питер, 2010. – 256 с.; Три революции и две перестройки. Этюды на темы советской истории / В. Малинкович. – М. : ИГПИ, 2008. – 368 с.; Беззубцев-Кондаков А. Надо ли России бояться Китая / А. Беззубцев-Кондаков, И. Дроканов. – СПб. : Питер, 2011. – 240 с.; Млечин М.Л. Китай – великая держава номер один / Млечин М.Л. – СПб. : БХВ-Петербург, 2012. – 400 с.; Евгеньев В.А. Образы США и СССР в концепции мировой политики Збигнева Бжезинского / В. Евгеньев // Полис: Политические исследования : научный и культурно-просветительский журнал. – 2003. – № 1. – С. 179 – 186; Манекин Р.В. Збигнев Бжезинский: Who is Who / Р.В. Манекин, Д.В. Корнилов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.roman.by/r-14733.html>.; Грищенко Т.А. Збігнев Бжезинський як критик зовнішньополітичної стратегії республіканських адміністрацій (перш. пол. 1970-х рр.) / Т.А. Грищенко // Записки історичного факультету. – Вип.13 . – С. 206 – 215.; Грищенко Т.А. Біля витоків тристоронньої стратегії: Збігнев Бжезинський і початковий етап діяльності Тристоронньої комісії // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. – 2003. – С. 255 – 258; Грищенко Т.А. 3. Бжезинський і зміни у зовнішньополітичних

настановах адміністрації Дж. Картера в 1978 р. / Т. Грищенко // Историчний журнал : наукове громадсько-політичне видання. – № 5. – С. 25 – 36.

11. Запад должен предоставить Украине оборонительное оружие для защиты крупных городов, – Бжезинский [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://censor.net.ua/news/341952/zapad_doljen_predostavit_ukraine_oboronitelnoe_orujie_dlya_zaschity_krupnyh_gorodov_bjezinskiyi
12. Збигнев Бжезинский о будущем России и Украины / Зб. Бжезинский [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://geopolitica.ru/article/zbignev-bzhezinskiy-o-budushchem-rossii-i-ukrainy#.VfHMM9LtlHw>.
13. Место Украины на шахматной доске Бжезинского/ Зб. Бжезинский [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.russiapost.su/archives/25715>. 13.
14. РФ может захватить Ригу и Таллинн за один день [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://censor.net.ua/news/321073/rf_mojet_zahvatit_rigu_i_tallinn_za_odin_den_bjezinskiyi_sovetuet_razmestit_voyiska_ssha_v_stranah_baltii
15. Существует большой риск, что агрессия Путина не закончится на Украине, - Бжезинский [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://censor.net.ua/news/329980/suschestvuet_bolshoyi_risk_chno_agressiya_putina_ne_zakonchitsya_na_ukraine_bjezinskiyi
16. Эпоха большого хаоса: Бжезинский предупреждает [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://inosmi.ru/newtimes_az/20140815/222389746.html.

1. Bzhezynskiy Z. Azerbaidzhan y Hruzyia mohut stat sleduiushchymy zhertvamy shovynystycheskoi polytyky Rossyy / Zb. Bzhezynskiy [Электронный ресурс]. – Rezhym dostupa: <http://www.echo.a>.
2. Bzhezynskiy Z. Выбор. Myrovoye hospodstvo yly hlobalnoye lyderstvo / Zbyhnev Bzhezynskiy / Per. s anhl. – M.: Mezhdunarod. otnosheniya, 2007. – 288 s.
3. Bzhezynskiy Z. Eshche odyin shans. Try prezidenta y kryzys amerykanskoj sverkhderzhavy / Zbyhnev Bzhezynskiy / Per. s anhl. – M.: Mezhdunarod. otnosheniya, 2007. – 240 s.
4. Bzhezynskiy za kompromyss s Rossyei, no amerykantsy boiatsia Obamy / [Электронный ресурс]. – Rezhym dostupa: <http://maxpark.com/community/politic/content/3388457>
5. Bzhezynskiy Zbyhnev: «SShA dolzhny zashchytyt Hruzyiu, Ukraynu y Azerbaidzhan» / Zbyhnev Bzhezynskiy [Электронный ресурс]. – Rezhym dostupa: <http://ru.apa.az/news/128003>.
6. Bzhezynskiy: ahressyia Putyna ne zakonchytsia na Ukrayne, est rysk dlia druhykh / Zb. Bzhezynskiy [Электронный ресурс]. – Rezhym dostupa: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2015/03/25/7032244/>.
7. Bzhezynskiy: Putyn khuzhe Nytlera [Электронный ресурс]. – Rezhym dostupa: <http://uainfo.org/blognews/1436089729-bzhezinskiy-putin-huzhe-gitlera-spiegel.html>.
8. Bzhezynskiy Z. Stratehichne bachennia: Ameryka y kryza hlobalnoi vlady / Per. z anhl. Hanny Leliv / Z. Bzhezynskiy. – Lviv : Litopys, 2012. – 168 s.
9. Вызов dlia vsekh ukraintsev – sdelat sleduiushchee desiatyletie uspeshnym, – Bzhezynskiy [Электронный ресурс]. – Rezhym dostupa: http://censor.net.ua/news/307819/vyzov_dlya_vseh_ukraintsev_sdelat_sleduyuschee_desyatiletie_uspeshnym_bjezinskiyi.
10. Efymov N.N. V chem opasnost heostratelyy Bzhezynskoho dlia Rossyy? / N.N. Efymov // Voennaia mysl. – № 5. – S. 31 – 38; Evstafev D.H.

Zbyhnev Bzhezynskiyi kak zerkalo amerykanskoj heopolytyky / D.H. Evstafev // SShA: ekonomyka, polytyka, ydeolohyia. – 1994. – № 5. – S. 30 – 41; Kozhakyn E.V. Rossyia v polytycheskykh yssledovaniakh Zbyhneva Bzhezynskoho 1950 – 1960-kh hh. / E.V. Kozhakyn // Ystoryia y ystoryohrafiia zarubezhnoho myra v lytsakh. – № 5. – С. 158 – 170; Polykarpov V.S. 3. Bzhezynskiyi: Sdelat Rossyiu peshkoi / Vytalyi Polykarpov. – M. : Eksmo : Alhorytm, 2011. – 224 s.; Valovoi D.V. Ot Stalyna y Ruzvelta do Putyna y Busha / Dmytryi Valovoi. – M. : TERRA, 2007. – 448 s.; Shakleyna T.A. Rossyia y SShA v novom myrovom poriadke. Diskussyy v polytyko-akademycheskykh soobshchestvakh Rossyy y SShA (1991 – 2002) / Tatiana Shakleyna. – M. : Ynstytut SShA y Kanady RAN, 2002. – 445 s.; Shakleyna T.A. Diskussyy v SShA po vneshnei polytyke / T.A. Shakleyna // SShA – Kanada: ekonomyka – polytyka – kultura. – 1999. – № 12.; Panaryn Y. Pervaia myrovaia ynformatsyonnaia voina. Razval SSSR / Yhor Panaryn. – SPb. : Pyter, 2010. – 256 s.; Try revoliutsyy y dve perestroiky. Etiudy na temy sovetskoj ystoryy / V. Malynkovych. – M. : YHPY, 2008. – 368 s.; Bezzubtsev-Kondakov A. Nado ly Rossyy boiatsia Kytaia / A. Bezzubtsev-Kondakov, Y. Drokanov. – SPb. : Pyter, 2011. – 240 s.; Mlechyn M.L. Kytai – velykaia derzhava nomer odyh / Mlechyn M.L. – SPb. : BKhV-Peterburh, 2012. – 400 s.; Evhenev V.A. Obrazy SShA y SSSR v kontseptsyy myrovoi polytyky Zbyhneva Bzhezynskoho / V. Evhenev // Polys: Polytycheskye yssledovaniia : nauchnyi y kulturno-prosvetytelskyi zhurnal. – 2003. – № 1. – S. 179 – 186; Manekyn R.V. Zbyhnev Bzhezynskiyi: Who is Who / R.V. Manekyn, D.V. Kornyllov [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa: <http://www.roman.by/r-14733.html>.; Hryshchenko T.A. Zbihniev Bzhezynskiyi yak krytyk zovnishnopolitychnoi stratehii respublikanskykh administratsii (persh. pol. 1970-kh rr.) / T.A. Hryshchenko // Zapysky istorychnoho fakultetu. – Vyp.13 . – S. 206 – 215.; Hryshchenko T.A. Bilia vytokiv trystoronnoi stratehii: Zbihniev Bzhezynskiyi i pochatkovyi etap diialnosti Trystoronnoi komisii // Visnyk KNU im. T.

Shevchenka. – 2003. – S. 255 – 258; Hryshchenko T.A. Z. Bzhezynskiy i zminy u zovnishnopolitychnykh nastanovakh administratsii Dzh. Kartera v 1978 r. / T. Hryshchenko // Istorychnyi zhurnal : naukove hromadskopolitychne vydannia. – № 5. – S. 25 – 36.

11. Zapad dolzhen predostavyt Ukrainy oboronytelnoe oruzhye dlia zashchity krupnykh horodov, – Bzhezynskiy [Электронныи resurs]. – Rezhym dostupa: http://censor.net.ua/news/341952/zapad_doljen_predostavit_ukraine_oboronit_elnoe_orujie_dlya_zaschity_krupnyh_gorodov_bjezinskiyi

12. Zbyhnev Bzhezynskiy o budushchem Rossyy y Ukrainy / Zb. Bzhezynskiy [Электронныи resurs]. – Rezhym dostupa: <http://geopolitica.ru/article/zbignev-bzhezinskiy-o-budushchem-rossii-i-ukrainy#.VfHMM9LtlHw>.

13. Mesto Ukrainy na shakhmatnoi doske Bzhezynskoho/ Zb. Bzhezynskiy [Электронныи resurs]. – Rezhym dostupa: <http://www.russiapost.su/archives/25715>. 13.

14. RF mozhет zakhvatyt Ryhu y Tallynn za odyн den [Электронныи resurs]. – Rezhym dostupa: http://censor.net.ua/news/321073/rf_mojet_zahvatit_rigu_i_tallinn_za_odin_den_bjezinskiyi_sovetuet_razmestit_voyiska_ssha_v_stranah_baltii

15. Sushchestvuet bolshoi rysk, chto ahressyia Putyna ne zakonchytsia na Ukrainy, - Bzhezynskiy [Электронныи resurs]. – Rezhym dostupa: http://censor.net.ua/news/329980/suschestvuet_bolshoyi_risk_chto_agressiya_putina_ne_zakonchitsya_na_ukraine_bjezinskiyi

16. Эpokha bolshoho khaosa: Bzhezynskiy preduprezhdaet [Электронныи resurs]. – Rezhym dostupa: http://inosmi.ru/newtimes_az/20140815/222389746.html.

Abstract

I. Kryvosheia, L. Yakymenko

THE POLICY OF VOLODYMYR PUTIN IN THE ASSESSMENT OF ZB. BRZEZINSKI

Due to exacerbation of the international situation involving Russia and Ukraine the political views and public statements of Zb. Brzezinski became very actual. He gives political assessment of Volodymyr Putin's activity as president of Russia and his personality, because, firstly, it is a kind of reflection of the views of many leading US politicians; secondly, influence the formation of ordinary citizens' position, not just the United States; thirdly, allow to trace attitude towards Russia and its place in the architectural ensemble of international politics today and in future through the judgments about specific figure; fourthly, the analyst draws the perspectives of resolving the Ukrainian-Russian conflict in terms of the White House, which has direct relevance to us.

Source base of our article are such works of Zb. Brzezinski as "Choice. World Domination or Global Leadership", "One More Chance. Three Presidents and the Crisis of American Superpower", "Strategic Vision: America and the Crisis of Global Power", and a series of interviews which directly or indirectly refers to Putin.

Researches of Zb. Brzezinski's scientific heritage are quite numerous, but it does not reveal the mentioned theme. The **aim** of the article is to trace the interdependence between "media image" of V. Putin in the interviews, analytical and political studies of Zb. Brzezinski, assessment of his activity as President of the Russian Federation and prognostic visions of the American political scientist about the future of Russia, which, in turn, defines the parameters of relations between Russia and Western countries in the near future.

Zb. Brzezinski repeatedly raised the question of Russian-American, Russian-Ukrainian relations and relations between Russia and the EU in the context of analysis of aggressive, short-sighted, destructive and hostile, in his opinion, politics of Russian President Volodymyr Putin as for the democratic traditions of

the Old and New worlds. A kind of criterion for assessment of this statesman's activity is his willingness to coordinate his domestic and foreign policy with Washington and not to intervene, but support the realization of geopolitical and geostrategic plans of the White House around the world. As a result, comparing the presidency of Mykhayol Gorbachov, Borys Yeltsyn and even Dmytro Medvedev with Putin's presidency regarding the establishing of relations with the US, the author notes that relations between Moscow and Washington have soured only through the actions of Volodymyr Putin. His imperial ambition, the desire to restore the USSR policy, Russia's claim to the role of the superstate, the desire to destroy the unipolar world, consolidation of anti-American forces around Moscow led firstly to cooling down in relations between Russia and the US and then can move into a phase of open military confrontation especially when Russia will attempt to seize the territory of Poland or the Baltic states – NATO and the USA partners (Zb. Brzezinski compares Russian President with A. Hitler) or Azerbaijan or Georgia – US and the Caucasus strategic partners. Zb. Brzezinski does not rule out such possibility. "Ukrainian question" plays a special role. He argues that the White House should help Ukraine in the war with Russia, but the maximum that Kyiv can hope to is European integration, but not on entry to NATO in order not to push Putin to aggressive action against the European allies of Washington. According to him, it will satisfy all conflict participants. Zb. Brzezinski hopes for short being of the Russian President in power. He is also convinced that the Russian people and the opposition, however, with active US support, overthrow him, and the court will punish for the annexation of the Crimea and Donbas war.